

17 בספטמבר 2015

מחמד עלאן, פעיל הג'האד האסלאמי בפלסטין, נעצר בצו מנהלי מיד עם שחרורו מבית החולים ושב לשבות רעב¹

بعد سرقة انتصاره

الأسير علان .. يشعل الميدان

الاستقلال / قاسم الأغا

أعدت سلطات الاحتلال الصهيوني، أمس، اعتقال الأسير المحزر المحامي محمد علان، الذي خاض إضراباً متواصلاً ومفتوحاً عن الطعام لمدة 65 يوماً، وذلك فور خروجه من مستشفى "برزيلاي" الصهيوني بعد تحسن حالته الصحية، رغم تلقيه عرضاً بالإفراج عنه وعدم تجديد الاعتقال الإداري بحقه، مقابل فك إضرابه.

المدلل : الاحتلال يهدف لكسر إرادته بعد انتصاره على الجلاذ	والده : اعتقال ابني انقلاب على اتفاق الإفراج عنه

כותרת כתבה בעיתון אלאסתקלאל, ביטאונו של הג'האד האסלאמי בפלסטין, בעקבות מעצרו המנהלי המחודש של מחמד עלאן: "האסיר עלאן... יצית את השטח" (אלאסתקלאל, 17 בספטמבר 2015)

כללי

1. **מחמד עלאן**, פעיל הג'האד האסלאמי בפלסטין, שב ונעצר ב-16 בספטמבר 2015 ע"י משטרת ישראל בצו מעצר מנהלי. זאת, עם שחרורו מבית החולים ברזילי באשקלון שם היה מאושפז העקבות התדרדרות במצבו ללאחר שקיים שביתת רעב, שנמשכה 65 ימים. מייד לאחר מעצרו **חידש מחמד עלאן את שביתת הרעב** שלו (פאל-טודיי, 16 בספטמבר 2015). יוזכר, כי בית המשפט העליון ביטל באופן זמני את צו המעצר המנהלי שלו בשל החמרת מצבו והחשש הרפואי מפני נזק מוחי בלתי הפיך בשל שביתת הרעב הממושכת. מאז הסתיימה שביתת הרעב של מחמד עלאן דומה היה, כי הוא שב לאיתנו.

¹ בהמשך ללקט מידע ה-2 בספטמבר 2015: "הג'האד האסלאמי בפלסטין הצליח פעמיים להביא לשחרור פעיליו, שהיו בישראל במעצר מנהלי, באמצעות איזמים להפך את הרגיעה ברצועת עזה. זוהי מדיניות של הליכה על הסף הטומנת סיכוני הידרדרות בעתיד".

העציר המנהלי מחמד עלאן בעת אשפוזו בבית החולים ברזילי באשקלון (מען, 17 בספטמבר 2015)

2. מחמד עלאן נכלא בעבר בשנים 2006-2009 בשל פעילותו לגיוס מחבלים מתאבדים וסיוע למבוקשים. בנובמבר 2014 הוא נעצר במעצר מנהלי לאחר, שהתקבל במערכת הביטחון מידע על כך שהוא עומד בקשר עם פעילי טרור מארגון הג'האד האסלאמי בפלסטין כדי לקדם פיגועים. "גורמי ביטחון" מסרו לכתב הארץ, כי המידע שהתקבל בעניינו של מחמד עלאן, הינו "רב וחמור" (הארץ, 17 בספטמבר 2015).

3. להלן תגובות ראשוניות למעצרו המנהלי המחודש של מחמד עלאן:

א. **העיתון אלאסתקלאל, ביטאנו הרשמי של הג'האד האסלאמי בפלסטין**, פרסם כתבה אודות המעצר המנהלי של מחמד עלאן מייד עם צאתו מבית החולים באשקלון. **הכותרת המאיימת של הכתבה הינה: "האסיר עלאן... יצית את השטח"** (אלאסתקלאל, 17 בספטמבר 2015).

ב. **אחמד אלמדלל, בכיר הג'האד האסלאמי בפלסטין ברצועת עזה**, טען, כי ישראל, כהרגלה, מפרה את האמנות וההסכמים. הוא קרא לארגוני זכויות אדם בינלאומיים להתערב בנושא. עוד, ציין אלמדלל כי הג'האד האסלאמי בפלסטין ימשיך לתמוך באסיריו ולא ינטוש אותם (אתר פלוגות ירושלים, 17 בספטמבר 2015). **הערה:** בכירים נוספים בג'האד האסלאמי בפלסטין נמנעו עד כה (17 בספטמבר 2015) מלהתייחס למעצרו המחודש של מחמד עלאן והתבטאויותיהם התמקדו בהסתה לאלימות ולטרור בעקבות האירועים בירושלים ובהר הבית (כולל קריאה של ח'אלד אלבטש לחידוש פיגועי ההתאבדות).

ג. **נצר אלדין עלאן, אביו של מחמד עלאן**, גינה את המעצר המחודש של בנו וכינה אותו "חטיפה". לדבריו, פעולה זו של ישראל מבטלת את ההסכמה אליה הגיעו הצדדים, אשר הביאה להפסקת שבתת הרעב, שקיים (אתר פלוגות ירושלים, 17 בספטמבר 2015).

ד. **קדורה פארס**, יו"ר מועדון האסיר הפלסטיני, אמר כי מעצרו מחדש של העציר המנהלי מחמד עלאן הינה בבחינת "הצגה", שביצעה הפרקליטות הצבאית הישראלית יחד עם בית המשפט העליון בישראל (פאלטודי, 16 בספטמבר 2015).

4. ההפסקה (הזמנית) של המעצר המנהלי של מחמד עלאן נתפס ע"י הג'האד האסלאמי בפלסטין כ"ניצחון" על ישראל זאת משום שבראייתו הוא כפה עליה להיענות לדרישות מחמד עלאן באמצעות שילוב של לחצי דעת הקהל ואיומים בהפרת הרגיעה. המעצר המנהלי המחודש, ושביית הרעב המחודשת מחמד עלאן, עשויים להיתפס ע"י הג'האד האסלאמי בפלסטין כ**כפיעה יוקרתית** השוחקת אם לא מבטלת את דימוי ה"ניצחון" על ישראל, שעלה בידו להשיג. לפיכך עלולה שביית הרעב המחודשת של מחמד עלאן, ככל שתמשך, להיות **מלווה בהסתה להפרות סדר ביהודה ושומרון ובחידוש האיומים להפרת הרגיעה ברצועת עזה**. בהתנהלות זאת **טמונים סיכוני הידרדרות לעתיד**.

"השיטה האירית"

5. ב-20 באוגוסט 2015, בעקבות הפסקת שביית הרעב של מחמד עלאן, פרסם **נאצר אלחאם**, העורך הראשי של סוכנות הידיעות הפלסטינית הנפוצה מען, מאמר בו שיבח את שביית הרעב של העצירים המנהליים. במאמר נכתב, כי השביות מבטאות את מה שהוא כינה "**השיטה האירית**", שהינה שביות רעב **המתבצעות ע"י בודדים**. שיטה זאת עשויה לדעתו להיות **אפקטיבית יותר** מה"שיטה הפלסטינית" של שביית רעב קולקטיבית. נאצר אלחאם סבור שהשימוש ב"שיטה האירית" הינו כורח המציאות, חרף הקושי וסכנת החיים הטמונים בשיטה זאת.

6. להלן נספח המציג סיכום קצר של פרשת שביית הרעב של פעילי IRA, שאליה מתייחס נאצר אלחאם בכותבו על "**השיטה האירית**". **זאת מבלי לעשות גזירה שווה** בין פרשת שביית הרעב של פעילי IRA לבין שביית הרעב של פעילי הג'האד האסלאמי בפלסטין. שכן המדובר בשביות רעב, שבוצעו במדינות שונות, בנסיבות שונות, בנקודות זמן שונות ותחת ממשלים שונים.

שביתות רעב של פעילי טרור לשם קידום מטרות פוליטיות: המקרה של פעילי IRA באירלנד (1981-1980)

כללי

1. "השיטה האירית", שאותה קורא נאצר אללחאם לאמץ, מתייחסת ל**שביתות רעב של אסירי הצבא האירי הרפובליקאי (IRA)**, שהתקיימו בשנים 1981-1980. שביתות אלו נועדו להשיג מטרות פוליטיות מובהקות, שעיקרה הכרה בשובתים כבאסירים פוליטיים ולא כבפושעים פליליים (כפי שנתפסו ע"י הממשל הבריטי). כפועל יוצא מכך תבעו האסירים להעניק להם זכויות שונות הניתנות לאסירים פוליטיים (ולא לאסירים פליליים). בשביתות הרעב הללו נטלו חלק (באופן מדורג) 23 שובתים, שמהם עשרה מצאו מותם כתוצאה משביתות הרעב. הממשל הבריטי, בראשות ראש הממשלה מרגרט תאצ'ר, סרב בתוקף להיענות לדרישות שובתי הרעב וסרב גם לכפות על שובתי הרעב טיפול רפואי, כאשר התדרדר מצבם הרפואי.

הרקע לשביתות הרעב של פעילי IRA

2. ביולי 1972, במסגרת הדיונים להפסקת האש בין הממשל הבריטי לבין הצבא האירי הרפובליקני (IRA), התקבלה החלטה הנוגעת למעמדם של אסירי IRA. ההחלטה קבעה, כי האסירים יקבלו מעמד של אסירים פוליטיים, ומכוח כך יוענקו להם הזכויות הבאות: לא ללבוש מדי אסיר, לא לבצע עבודות בכלא, זכות למפגשים עם אסירים אחרים, ארגון פעילות חינוך ופנאי, זכויות לקבלת ביקורים והזכות לקבלת מכתבים וחבילות בתדירות גבוהה. ההחלטה כונתה "Special Category Status" (SCS).

3. ההחלטה להעניק לאסירי IRA מעמד של אסירים פוליטיים בוטלה בינואר 1975 ע"י ועדת גרדינר (Gardiner Committee), אשר בחנה את האופן, שבו על הממשל הבריטי להתמודד עם טרוריסטים ואנשי המחותרת בצפון אירלנד. הוועדה קבעה, כי החלטת SCS פוגעת ביכולת להשליט משמעת וסדר בקרב האסירים ועל כן יש לבטלה. במרץ 1976 אימצה הממשלה הבריטית את המלצות ועדת גרדינר וקבעה כי כל אסיר (מ-IRA), שיורשע לאחר מרץ 1976, יקבל יחס הניתן לאסיר פלילי, ולא יזכה להטבות להן זכאי אסיר פוליטי. ביטול ההחלטה הוביל למחאות מתמשכות של מאות אסירי IRA ולאירועים אלימים נגד הסוהרים בבתי הכלא בשנים 1977-1979.

שביתות רעב של פעילי IRA (1981-1980)

4. ההסתדרות הרפואית העולמית מגדירה שובת רעב: "אדם כשיר נפשית, שהצביע על החלטתו לפתוח בשביתת רעב וסירב לקבל מזון ו/או נוזלים לתקופה משמעותית" (WMA Declaration of) (Malta on Hunger Strikers, 2006). הוועדה הבינלאומית של הצלב האדום, מגדירה שביתת

רעב כ"הימנעות מרצון מאכילה, כדי להשיג מטרה מוגדרת" (Medical and Ethical Aspects of) (Hunger Strikes in Custody and, the Issue of Torture, 1998).

5. ב-27 באוקטובר 1980, פרצה שביתת רעב ראשונה של שבעה אסירים בכלא מייז, שבצפון אירלנד. לשביתה הצטרפו שלוש נשים מכלא ארמך. לאחר 53 יום, כאשר אחד האסירים השובתים היה על סף מוות, יזמה הממשלה הבריטית הצעת פשרה והשביתה הופסקה.

6. בינואר 1981, כשהתברר לאסירים, שדרישותיהם לא נענו, החליט IRA לחדש את שביתות הרעב. הוחלט, כי השובתים לא יחלו בשביתות הרעב ביחד, אלא כל אחד יצטרף אליה כמה ימים לאחר קודמו. זאת כדי להגביר את האפקטיביות של השביתות, להשיג תמיכה ציבורית נרחבת ולהפעיל את הלחץ המרבי על ראש הממשלה, מרגרט ת'אצ'ר.

7. ראשון השובתים, היה בובי סנדס, מבכירי IRA, שהחל בשביתה ב-1 במרץ 1981. שלושה אסירי IRA נוספים הצטרפו לשביתתו אחת לכמה ימים במטרה להגביר את הלחץ על ממשלת בריטניה. שביתות הרעב של פעילי IRA לוו במצעדי תמיכה בצפון אירלנד. הפופולאריות של השובתים הגיעה לשיאה באפריל 1981, כאשר סנדס, אשר נישא על גלי תמיכה עממית, נבחר בבחירות כציר לפרלמנט הבריטי, בעודנו שובת רעב בכלא.

ציור קיר עם דמותו של בובי סנדס בבלפסט (ויקיפדיה)

תגובת הממשל הבריטי

8. ממשלת מרגרט תאצ'ר סירבה בכל תוקף להיענות לדרישות האסירים למרות הלחץ הציבורי הבינלאומי, שהופעל עליה, לסיים את המשבר. מרגרט תצ'ר התבטאה, כי המדובר באסירים פוליטיים ולא באסירים פוליטיים ומכאן נגזרת עמדת הממשל כלפיהם: "We are not prepared to consider special category status for certain groups of people serving sentences for crime. Crime is crime is crime, it is not political..." משהדרדר מצבו של בובי סנדס התבטא השר לענייני צפון אירלנד, האמפרי אטקינס, שהממשל הבריטי לא יכפה טיפול רפואי על בובי סנדס: "If

Mr. Sands persisted in his wish to commit suicide, that was his choice. The Government would not force medical treatment upon him" (אתר BBC, 5 במאי 2006).

9. ב-5 במאי 1981 נפטר סנדס בבית החולים של הכלא, לאחר שישים ושישה ימים של שביתת רעב. גם לאחר מותו סירבה מרגרט תאצ'ר להיכנע לדרישות השובתים ואמרה בנאומו בפני בית הנבחרים: "Mr. Sands was a convicted criminal. He chose to take his own life. It was a choice that his organization did not allow to many of its victims" (אתר BBC, 5 במאי 2006) במהלך מאי 1981 נפטרו שלושה אסירים נוספים, שהצטרפו לסנדס לשביתת הרעב. במקומם החלו בהדרגה 19 אסירים נוספים לשבות רעב בסך הכל נטלו חלק בשביתות הרעב 23 שובתים. שישה מתוכם נפטרו במהלך החודשים יולי-אוגוסט 1981.

10. בחודש יולי 1981 דרשו חלק ממשפחות האסירים להעניק לקרוביהם טיפול רפואי אולם ממשלת בריטניה התנגדה לטיפול רפואי בכפייה. בעקבות זאת החלה להישבר שביתת הרעב. ב-3 באוקטובר 1981 הסתיימו שביתות הרעב ללא תנאי לאחר, שעשרה שובתים מתו במהלך.

מימין: תהלוכת תמיכה בשובתי הרעב לאחר מותו של קווין לינץ', אחד משובתי הרעב, באוגוסט 1981 (אתר מפלגת שין פיין). משמאל: טקס קבורתו של פעיל IRA בובי סנדס, ראש שובתי הרעב (אתר של ארגון, שהוקם לזכרם של פעילי IRA, שמצאו מותם בשביתת הרעב).

תוצאות קצרות טווח וארוכות טווח של שביתות הרעב

11. העיתונות הבריטית הכתירה את הפסקת שביתות הרעב כניצחון ברור ומוחץ לממשלת תאצ'ר, "שלא נכנעה לבריונותם של הבדלנים האירים". אולם בפועל, במישור המעשי, הובילו שביתות הרעב מאחורי הקלעים למילוי רוב דרישותיהם של המשובתים (גם אם באיחור, וגם אם ללא קבלת דרישתם העקרונית לקבל הכרה כאסירים פוליטיים). במישור התודעתי הצליחו השובתים להשיג את תשומת הלב של דעת הקהל העולמית למאבקם ומרגרט תאצ'ר הוצגה כדמות נוקשה ואכזרית ודימויה (ודימוי הממשל הבריטי) נפגעו קשות. במישור הפוליטי יש הרואים בפרשה כולה את הזרז העיקרי להעדפתה של שין פיין, הזרוע הפוליטית של IRA, בדרך ההשתלבות

בפוליטיקה על פני המאבק המזוין (כיום שין פיין הינה המפלגה הלאומנית החזקה ביותר באירלנד הצפונית, שם היא קיבלה כרבע מקולות הבוחרים).